

SUOMEN KEHITYSYHTEISTYÖ

Itä-Euroopassa ja Keski-Aasiassa 2014–2017 Laajemman Euroopan aloite

ULKOASIAINMINISTERIÖ

Sisältö

Esipuhe	4
Suomen kehitysyhteistyö Itä-Euroopassa ja Keski-Aasiassa 2014–2017, Laajemman Euroopan aloite	5
1. Vihreän talouden kumppanuusohjelma	7
Kauppaa tukeva kehitysyhteistyö	8
Ihmisarvoinen työ	9
Kalatalouden kestävä kehittäminen	10
Suomen vesiohjelma Kirgisiassa ja Tadžikistanissa	11
Viranomaisyhteistyöhankkeet	12
2. Demokratiatuki	13
Oikeussektorin tukiohjelmat Kirgisiassa ja Tadžikistanissa	14
Etyj-yhteistyö	15
European Humanities University (EHU)	15
Paikallisen yhteistyön määräraha	16
Liitteet	17

1 Valko-Venäjä	7 Kazakstan
2 Ukraina	8 Uzbekistan
3 Moldova	9 Turkmenistan
4 Georgia	10 Kirgisia
5 Armenia	11 Tadžikistan
6 Azerbaidžan	

DEMOKRATIATUKI

Kohteena koko toiminta-alue

UNDP: oikeusalan tukiohjelmat
4 milj. €
Kirgisia ja Tadžikistan

Paikallisen yhteistyön määräraha
3 milj. €
koko alue

ETYJ-yhteistyö
2 milj. €
koko alue

EHU-yliopisto
0,5 milj. €
Valko-Venäjä

VIHREÄN TALOUDEN KUMPPANUUSOHJELMA

Kohdemaina Kirgisia ja Tadžikistan

UNDP: kauppa ja kehitys
9 milj. €
Kirgisia, Tadžikistan ja Uzbekistan

SYKE: vesialan ohjelma
8 milj. €
Kirgisia ja Tadžikistan

ILO: ihmisarvoinen työ
4 milj. €
Kirgisia ja Tadžikistan

FAO: kalatalous-hanke
1,5 milj. €
Kirgisia

Viranomaisyhteistyöhankkeet hydrologian, ilmatieteen ja meteorologian alalla 4,2 milj. €
Kirgisia ja Tadžikistan

Esipuhe

Hallituksen kehityspoliittinen toimenpideohjelma hyväksyttiin helmikuussa 2012. Sen mukaisesti Suomi keskittää kahdenvälisen kehitysyhteistyönsä Aasian ja Afrikan vähiten kehittyneisiin maihin. Itä-Euroopan ja Keski-Aasian alueella tämä tarkoittaa erityisesti tukea Kirgisialle ja Tadžikistanille.

Vuosina 2014-2017 alueellinen kehitysyhteistyömme Itä-Euroopassa ja Keski-Aasiassa muodostuu kahdesta osasta - Keski-Aasian **vihreän talouden kumppanuusohjelmasta**, joka keskittyy Kirgisiaan ja Tadžikistaniin sekä **demokratiatuesta**, joka on käytettävissä kaikissa alueen maissa.

Vihreän talouden kumppanuusohjelman keskittäminen alueen vähiten kehittyneisiin maihin yhdessä hankkeiden määrän vähentämisen kanssa mahdollistaa työn paremman tuloksellisuuden ja vaikuttavuuden. Kaikki alueen maat ovat nuoria tasavaltoja, joissa niin demokraattiset instituutiot kuin kansalaisyhteiskuntakin tarvitsevat tukea. Tämän mukaisesti demokratiatuki on käytettävissä koko alueella.

Suomen kahdenvälistä kehitysyhteistyötä Itä-Euroopassa ja Keski-Aasiassa on ohjannut vuodesta 2008 lähtien Laajemman Euroopan aloite. Sen tavoitteena on edistää vakautta, vaurautta ja hyvinvointia alueen maissa. Laajemman Euroopan aloitteen ensimmäisen vaiheen hankkeet päättyivät pääosin vuoden 2013 lopussa.

Onnistuneita ja uuden kehityspoliittisen toimenpideohjelman mukaisia hankkeita jatketaan. Hankkeet toteutetaan kansainvälisten asiantuntijajärjestöjen kautta sekä viranomaisyhteistyönä suomalaisten ja kumppanimaiden valtionhallinnon laitosten välillä.

Terhi Hakala

Osastopäällikkö

Suomen kehitysyhteistyö Itä-Euroopassa ja Keski-Aasiassa 2014–2017

*Äiti ja poika Tadžikistanin
pääkaupungissa
Dušanbessa.*

Kuva: Laura Rantanen/UM

Suomen kahdenvälinen kehitysyhteistyö Itä-Euroopassa ja Keski-Aasiassa kattaa 11 maata, joihin lukeutuvat **Armenia, Azerbaidžan, Georgia, Kazakstan, Kirgisia, Moldova, Ukraina, Uzbekistan, Tadžikistan, Turkmenistan ja Valko-Venäjä**. Maitten yhteenlaskettu väestömäärä on noin 139 miljoonaa.

Itä-Euroopan ja Keski-Aasian maat kattavan kehitysyhteistyöohjelman budjetti vuosille 2014–2017 on noin **40 miljoonaa euroa**. Lähtökohtina ovat aikaisemman työn tulokset, vuoden 2012 kehityspoliittinen toimenpideohjelma sekä Suomen EU:n itäisiä kumppaneita ja Keski-Aasiaa koskeva politiikkalinjaus.

Suomen kehitysyhteistyö täydentää EU:n naapuruuspolitiikkaa ja sen itäistä kumppanuutta sekä EU:n Keski-Aasian strategiaa. Suomi vaikuttaa EU-kehityspoliittikan muodostukseen maatasolla ja EU-työryhmien kautta. Itä-Euroopassa ja Keski-Aasiassa keskeisimmät EU-rahoitusvälineet ovat eurooppalaisen naapuruuden väline ENI (European Neighbourhood Instrument), kehitysyhteistyön rahoitusväline DCI (Development Co-operation Instrument) sekä kumppanimaiden hallinnon ja lainsäädännön kehittämiseen tarkoitettut instrumentit Twinning ja Taix. EU on maailman suurin kehitysavun rahoittaja ja Suomen laskennallinen osuus EU:n kehitysyhteistyöstä on 1,7 %.

Suomen kahdenvälinen kehitysyhteistyö Itä-Euroopassa ja Keski-Aasiassa koostuu kahdesta osasta:

- 1. Vihreän talouden kumppanuusohjelmasta Kirgisiassa ja Tadžikistanissa.**
- 2. Demokratiatuesta, joka on käytettävissä kaikissa alueen maissa.**

Yhteistyöllä tuetaan alueen yhteiskunnallisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestävää kehitystä. Kaikissa hankkeissa edistetään sukupuolten välistä tasa-arvoa, eriarvoisuuden vähentämistä ja ilmastokestävyyttä.

Yhteistyön taustalla on vuosina 2009–2013 toteutetun kehityspoliittisen puiteohjelman, Laajemman Euroopan aloitteen, ensimmäinen vaihe. Aloitteeseen kuuluu pääosin kansainvälisten järjestöjen ja rahoituslaitosten toteuttamia ohjelmia. Ensimmäisen vaiheen toteutukseen käytettiin noin **60 miljoonaa euroa** ja se arvioitiin vuonna 2012. Arvioinnin mukaan Suomen panos avunantajana on ollut alueella merkittävä ja hankeyhteistyöllä on ollut myönteistä vaikutusta. Hankkeet olivat vastanneet tarpeeseen ja hyödyttäneet kohdemaita monipuolisesti.

Arvioinnin perusteella kehitysyhteistyötä alueella päätettiin jatkaa vuosina 2014–2017 edellisen vaiheen kokemuksista ja tuloksista hyödyntäen. Keskeisinä muutoksina aikaisempaan yhteistyöhön ovat tuen keskittäminen alueen vähiten kehittyneisiin maihin sekä teemojen ja hankkeiden selkeämpi kohdentaminen.

1. Vihreän talouden kumppanuusohjelma

Vauraus ja hyvinvointi syntyvät ihmisen osaamisesta ja työstä. Talouskasvu ei kuitenkaan yksin riitä, vaan sen tulee tuottaa tasa-arvoista inhimillistä kehitystä luonnon kantokyvyn rajoissa.

Suomen kehityspolitiikan lähtökohta on osallistava ja vihreä talous, joka tuottaa hyvinvointia, vahvistaa tasa-arvoa ja perustuu luonnonvarojen kestäväan käyttöön. Kirgisiaan ja Tadžikistaniin kohdentuvalla vihreän talouden kumppanuusohjelmalla tuetaan sellaisen toimintaympäristön luomista, joka luo vastuullista yritystoimintaa ja ihmisarvoisia työpaikkoja. Samalla edistetään sopimiseen ja neuvotteluihin pohjautuvia työelämän pelisääntöjä ja työturvallisuutta. Luonnonvarojen kestävä käyttöä edistetään vahvistamalla erityisesti luonnonvarojen käytön suunnittelua ja seurantaa sekä varautumalla ilmaston muutokseen.

UNDP:n toteuttama kauppa ja kehitys -ohjelma ja **ILO:n toteuttama ihmisarvoisen työn edistämishanke** ovat vihreän talouden kumppanuusohjelman runko. Tätä työtä täydentää **FAO:n toteuttama kalataloushanke Kirgisiassa**.

*Suomi tukee Kirgisiassa sijaitsevan Issyk-Kul-järven ekologista tutkimusta sekä kalatalouden kehittämistä. Yhteistyössä ovat mukana kirgiisiviranomaiset sekä suomalaiset ja kansainväliset asiantuntijajärjestöt.
Kuva: Ari Mäkelä/SYKE*

Suomen tukeman kauppa- ja kehitysohjelman hyödynsaaja leipomossa Tadžikistanissa.
Kuva: Petteri Kokkonen/UNDP

KAUPPAA TUKEVA KEHITYSYHTEISTYÖ. YK:n kehitysohjelman (UNDP) toimeenpanema kauppa tukeva alueellinen kehitysyhteistyöohjelma Itä-Euroopassa ja Keski-Aasiassa alkoi Suomen tukemana vuonna 2009. Ohjelman avulla on edistetty maiden talouskasvua kehittämällä kaupan edellytyksiä ja parantamalla kaupan käynti- ja kilpailukykyä. Ohjelmassa on keskitytty erityisesti ulkomaankauppaan. Hankkeen kolme eri osaa - kauppapoliittisten päättäjien osaamisen vahvistaminen, yrityksiä tukevien instituutioiden kehittäminen ja maataloustuottajien viennin edistäminen - täydentävät toisiaan ja vahvistavat yhdessä kohdemaiden kaupankäyntikykyä.

Vuosina 2014-2017 toteutettavassa jatkovaiheessa keskitytään Tadžikistaniin, Kirgisiaan ja maiden raja-alueisiin Uzbekistanin kanssa. Ohjelmassa pyritään lisäämään maiden välistä yhteistyötä, tietojen vaihtoa ja kauppapoliittista osaamista sekä vaikuttamaan kaupankäyntiä hankaloittaviin tekijöihin. Lisäksi kehitetään yrityksille tarjottavia vienninedistämispalveluita. Maatalous- ja elintarvikealan pk-yritysten ja osuuskuntien kilpailukykyä edistetään kehittämällä tuotteiden laatua ja markkinointia. Konkreettisina toimenpiteinä ovat mm. maatilayrittäjien neuvonta ja niille annettavan koulutuksen kehittäminen, maatalousalan tiedotus- ja markkinointikeskusten toiminnan tukeminen, pienten lainojen tarjoaminen sekä luomutuotannon ja reilun kaupan sertifiointiprosessin edistäminen.

Budjetti vuosille 2014-2017 on **9 miljoonaa euroa**.

IHMISARVOINEN TYÖ. Kansainvälinen työjärjestö (ILO) on tukenut kohdemaiden ihmisarvoisen työn maaohjelmien toteuttamista Keski-Aasiassa ja Itä-Euroopassa Suomen tuella vuodesta 2010 lähtien.

Vuosina 2014-2017 toteutettavan jatkohankkeen avulla edistetään työllisyyttä, parannetaan sosiaaliturvaa ja kehitetään työterveyttä ja -turvallisuutta Tadžikistanissa ja Kirgisiassa. Tarkoituksena on antaa työntekijöille mahdollisuus ihmisarvoiseen ja tuottavaan työhön. ILO toteuttaa hankkeen kolmikantaisesti, eli yhteistyössä maiden hallitusten sekä työntekijä- ja työnantajaosapuolten kanssa. Nuorten, naisten ja vammaisten työllistymistä edistävää politiikkaa ja toimia kehitetään yhteistyössä työministeriön ja työvoimatoimistojen kanssa. Tärkeänä osana on niin ikään epävirallisen talouden piirissä olevien työntekijöiden saaminen virallisen talouden piiriin. Sosiaaliturvan parantamisessa keskeisenä tavoitteena on sosiaalisen suojelun käsitteen sisällyttäminen maiden kansallisiin suunnitelmiin. Työturvallisuuden ja työterveyden edistämiseksi koulutetaan valvontaviranomaisia.

Budjetti vuosille 2014-2017 on **4 miljoonaa euroa**.

*Opiskelija tekee kivihiontaa Kansainvälisen työjärjestön ILO:n tukemassa aikuiskoulutuskeskuksessa Dušanbessa, Tadžikistanissa.
Kuva: Laura Rantanen/UM*

KALATALOUDEN KESTÄVÄ KEHITTÄMINEN. YK:n elintarvike- ja maatalousjärjestö (FAO) toteuttaa yhteistyössä Kirgisian maatalousministeriön kanssa hanketta, jonka avulla kehitetään Kirgisian kalataloutta. Hankkeessa tuetaan kalastajia ja kalankasvattajia, edistetään alan tutkimusta, koulutusta ja hallintoa sekä kehitetään kalanjalostusta ja kalamarkkinointia. Kalakantojen seurannan kehittäminen Issyk-Kul-järvessä ja paikallisyhteisöjä osallistavan kalavarojen hallinnan kehittäminen ovat tärkeitä osia hankkeen toteutuksessa.

Tavoitteena on kestävä kalatalous ja merkittävämpien järvien ekologisen tilan ylläpito kotimaiseen kalankysyntään vastaamiseksi. Samalla parannetaan oikeutta ruokaan, elinkeinoihin ja työmahdollisuuksiin erityisesti Kirgisian maaseudulla. Hankkeen aikaisemmassa vaiheessa perustettuja kalankasvattajayhdistyksiä tuetaan jalostus- ja jakeluketjujen vahvistamiseksi.

Budjetti vuosille 2014–2016 on **1,5 miljoonaa euroa** .

FAO toteuttaa yhteistyössä Kirgisian maatalousministeriön kanssa kalastussektorin kehittämishanketta.
Kuva: Hilikka Lampén/UM

Luonnonvarojen tasapuolinen hallinta on edellytys kestäväälle kehitykselle ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamiselle. Ilmastonmuutos aiheuttaa Keski-Aasian maille ja väestölle vakavia ekologisia, sosiaalisia ja taloudellisia uhkia. Samalla maiden omat järjestelmät ilmastonmuutoksen ennakoimiseen ja siihen sopeutumiseen tarvitsevat tukea.

Vesivarojen oikeudenmukaisella hallinnalla ehkäistään konflikteja sekä maiden välillä että niiden sisällä. **SUOMEN VESIOHJELMALLA KIRGISSA JA TADŽIKISTANISSA**

vahvistetaan vesivarojen kestävää, oikeudenmukaista ja oikeusperustaista hallintaa. Ohjelman tavoitteena on veteen liittyvien ristiriitojen vähentäminen sekä veden saatavuuden ja laadun parantaminen. Ohjelmassa koulutetaan kumppanimaiden viranomaisia tuottamaan ja hyödyntämään luotettavaa veteen ja ympäristöön liittyvää seurantatietoa. Samalla edistetään viranomaisten keskinäistä tiedonvaihtoa ja yhteistyötä sekä väestön mahdollisuuksia vaikuttaa heitä itseään koskevaan päätöksentekoon.

Vesiohjelmaa on toteutettu vuodesta 2009 lähtien ja sitä hallinnoi Suomen ympäristökeskus SYKE. Hanketuki kumppanimaihin kanavoidaan kansainvälisten asiantuntijajärjestöjen kautta niiden erityisosaamista hyödyntäen. Keskeinen rooli on YK:n Euroopan talouskomissiolla (UNECE).

Budjetti vuosille 2014–2017 on **8 miljoonaa euroa**, josta 1 miljoona euroa varataan viranomaisyhteistyöhankkeisiin.

*Vedensiirtokanava
Ala-Archassa Kirgisiassa.
Kuva: Ari Mäkelä/SYKE*

Geologian alan yhteistyöhankkeessa muutetaan paperikarttoja digitaaliseen muotoon. Kuva Tadžikistanista. Kuva: Johanna Ketola/UM

VIRANOMAISYHTEISTYÖHANKKEISSA hyödynnetään suomalaisista osaamista ja vahvistetaan kohdemaiden viranomaisten osaamista geologian, meteorologian ja ympäristönsuojelun aloilla koulutuksen ja valtionlaitosten modernisoinnin avulla. Yhteistyökumppaneita ovat Geologian tutkimuskeskus, Ilmatieteen laitos sekä Suomen ympäristökeskus.

Hankkeissa vahvistetaan myös yhteistyöorganisaatioiden kykyä toimia yhteistyössä ja vastata ilmastonmuutoksen asettamiin haasteisiin.

Budjetti vuosille 2014–2017 on **4,2 miljoonaa euroa**, jonka lisäksi vesiohjelmaan sisältyy viranomaisyhteistyötä.

2. | Demokratiatuki

Demokraattiset yhteiskunnalliset instituutiot ovat toimivan ja kehittyvän valtion perusedellytyksiä. Ne takaavat kansalaisten yhdenvertaisen kohtelun, luovat pohjan talouden ja elinkeinoelämän kehitykselle sekä oikeudenmukaiselle yhteiskuntapolitiikalle.

Alueen maiden haasteita ovat puutteet demokratia-, ihmisoikeus- ja oikeusvaltiokehityksessä, korruptio sekä naisten, lasten ja vammaisten heikko asema. Kansalaisyhteiskunnan toimintaympäristö alueella vaihtelee maittäin, mutta yleisesti sitä voidaan luonnehtia vaikeaksi.

Maiden demokratian vahvistamista ja ihmisten omaehtoista kehitystä tuetaan monipuolisella keinovalikoimalla.

Pitkäaikaisena yhteistyönä jatketaan Kirgisiassa ja Tadžikistanissa **oikeusalan tukiohjelmia**, joiden tavoitteena oikeuspalveluiden saatavuuden ja laadun kehittäminen erityisesti haavoittuvimmille väestöryhmille. Lisäksi jatketaan **Etyjin laajaan turvallisuuskäsitykseen perustuvaa toimintaa**, jonka painotuksena on tuki itsenäisille ihmisoikeusinstituutioille sekä kenttäoperaatioille Keski-Aasiassa. Myös tuki valkovenäläiselle **European Humanities -maanpakolaisyliopistolle** jatkuu.

EU:n itäisen kumppanuuden politiikkaa tuetaan sekä EU-rahoitusvälineiden että pienempien kahdenvälisten hankkeiden kautta.

Edustustojen ja kiertävien suurlähettiläiden hallinnoimalla **paikallisen yhteistyön määrärahalta** rahoitetaan lyhytkestoisia demokratia- ja ihmisoikeusprojekteja koko alueella. Pienprojektien kautta vahvistetaan kansalaisyhteiskuntaa kaikissa kohdemaissa.

OIKEUSSEKTORIN TUKIOHJELMAT KIRGISIASSA JA TADŽIKISTANIS-

SA toteutetaan yhteistyössä UNDP:n aluetoimistojen kanssa vuosina 2014-2017. Erityishuomion kohteena ovat haavoittuvimmat väestöryhmät: maaseudun naiset, riskiryhmien lapset ja nuoret sekä vammaiset. Lähtökohtana ovat YK:n ihmisoikeussopimukset, joiden täytäntöönpanoa ohjelmat tukevat. Toiminnassa tarjotaan maksutonta oikeusapua maaseudulla, edistetään oikeuspalvelujen saatavuutta ja koulutetaan viranomaisia ihmisoikeusasioissa.

Molemmille yhteistyömaille erikseen suunnitellut ohjelmat ovat jatkoa vuonna 2011 aloitetulle Keski-Aasian oikeussektorin tukitoiminnalle, jossa yhteistyökumppaneina ovat olleet Eurasia Foundation ja Euroopan neuvoston alainen Venetsian toimikunta (Venice Commission), jonka viranomaiskoulutukseen tähtäävä työ jatkuu vuoteen 2015 saakka.

Budjetti vuosille 2014-2017 on **4 miljoonaa euroa**.

Kaupunkikuvaa

Dušanbesta.

Kuva: Laura Rantanen/UM

ETYJ-YHTEISTYÖSSÄ painotetaan tukea itsenäisille, ihmisoikeuskysymyksiin erikoistuneille instituutioille sekä kenttätoimistoille Keski-Aasiassa. Suomi tukee Etyjin kenttätoimistojen, itsenäisten instituutioiden ja sihteeristön toteuttamia hankkeita Itä-Euroopassa ja Keski-Aasiassa. Etyj-hanketoiminnassa edistetään turvallisuutta ja vakautta Etyj-alueella tukemalla kansalaisyhteiskuntaa, demokratiakehitystä sekä vähemmistöjen ja naisten asemaa. Etyj-hankeyhteistyöhön on varattu **2 miljoonaa euroa** vuosille 2014–2017.

Suomi jatkaa hankeyhteistyötään Etyjin kanssa. Kansainvälinen vaalitarkkailutyö kuuluu Etyjin keskeisimpiin tehtäviin. Kuva Tadžikistanin presidentinvaaleista vuodelta 2013. Kuva: Thomas Rymer/Etyj

EUROPEAN HUMANITIES UNIVERSITY (EHU) on yksityinen yliopisto, joka perustettiin Minskissä vuonna 1992. Yliopisto on sijainnut Vilnassa siitä lähtien, kun se karkoitettiin Valko-Venäjältä vuonna 2004. EHU tarjoaa valkovenäläisille opiskelijoille sekä alempaan että ylempään korkeakoulututkintoon johtavia ohjelmia ja opiskelua helpottavaa tukea kuten stipendejä ja apurahoja. Suomi on tukenut yliopistoa yhdessä muiden Pohjoismaiden ja EU:n kanssa siitä lähtien kun toiminta Vilnassa käynnistyi vuonna 2005. EHU:n pitkän aikavälin tavoitteena on palata takaisin Minskiin ja jatkaa akateemista vapautta ja ihmisoikeuksien toteutumista vahvistavaa toimintaa Valko-Venäjällä.

Suomen tuki vuosille 2014–2016 on yhteensä **450 000 euroa**.

Suomi on tukenut näkövammaisten tilanteen parantamista Kirgisiassa paikallisen yhteistyön määrärahalla. Kuva näkövammaisten olympialaisista vuodelta 2013.

Kuva: Suvi Kivistö/UM

Suomella on kaksi suurlähetystä kohdemaissa: Ukrainan pääkaupungissa Kiovassa ja Kazakstanin pääkaupungissa Astanassa. Lisäksi Valko-Venäjän Minskissä toimii yhden virkamiehen toimipiste. Muissa alueen maissa Suomi edustautuu joko naapurimaista akkreditoitujen suurlähettilään tai Helsingistä käsin toimivien kiertävien suurlähettiläiden välityksellä. Suurlähetystöt ja kiertävät suurlähettiläät hallinnoivat **PAIKALLISEN YHTEISTYÖN MÄÄRÄRAHAA**, jolla tuetaan paikallisen kansalaisyhteiskunnan toimintaa. Kansalaisyhteiskuntaprojektit valitaan vuosittain määriteltyjen painopisteiden perusteella. Projektit kohdistuvat useimmiten sukupuolten välisen tasa-arvon vahvistamiseen sekä yhteiskunnan heikompiosaisien voimaannuttamiseen. Projektien kesto on yleensä noin vuosi.

Paikallisen yhteistyön määrärahalle varataan vuosille 2014-2017 yhteensä **3 miljoonaa euroa**.

Edellä mainittujen ohjelmien ja hankkeiden lisäksi Suomi tukee vuosina 2014-2017 Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankin (EBRD) hallinnoimaa Early Transition Countries (ETC) -rahastoa sekä EBRD:n laajaa rahastorakennuudistusta. ETC-rahaston tavoitteena on yksityissektorin ja erityisesti pk-yritysten toimintamahdollisuuksien parantaminen Itä-Euroopan ja Keski-Aasian maissa.

Suomen kehitysyhteistyö Itä-Euroopassa ja Keski-Aasiassa koostuu kahdesta osasta, vihreän talouden kumppanuusohjelmasta ja demokraatiatuesta, joille määritellyt alatavoitteet ovat seuraavat:

VIHREÄN TALOUDEN KUMPPANUUSOHJELMA

Ihmisarvoisen työn edistäminen Kirgisiassa ja Tadžikistanissa

- ▶ Työvoimapolitiikka on ihmisarvoisen työn periaatteiden mukainen ja täyttää ILO:n normit.
- ▶ Työnantajien, työntekijöiden ja hallinnon yhteistyö toimii.
- ▶ Työturvallisuus ja työterveys ovat ILO:n standardien mukaisia.
- ▶ Naiset, vammaiset ja nuoret työllistyvät aikaisempaa paremmin.
- ▶ Sosiaaliturvajärjestelmät on kehitetty ILO:n normien mukaisiksi.

Pk-yritystoiminnan kehittäminen erityisesti maatalouden arvoketjuissa Kirgisiassa, Tadžikistanissa ja Uzbekistanissa

- ▶ Yrittäjyyden esteitä on purettu ja yritysten määrä lisääntynyt.
- ▶ Tuotannon arvoketjut ovat vahvistuneet.
- ▶ Alueellisen kaupan esteitä on purettu ja menettelytapoja harmonisoitu.
- ▶ Ympäristöllisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävään kalatalouteen perustuva ruokatuotanto ja siihen liittyvät arvoketjut ovat vahvistuneet.

Vesivarojen kestävä ja oikeudenmukaisen hallinnan edistäminen Kirgisiassa ja Tadžikistanissa

- ▶ Vesivaroihin liittyvät seurantajärjestelmät ovat kattavia ja luotettavia sekä vastaavat kestävä vesivarainhallinnan tarpeita.
- ▶ Vesivarainhallinta on oikeudenmukaista ja paikallisyhteisöjen osallistumista edistäviä toimintatapoja on lisätty.

Viranomaisyhteistyö Kirgisiassa ja Tadžikistanissa

- ▶ Digitalisoidut mineraalivarojen tietojärjestelmät ovat kattavia.
- ▶ Vesien laadun seurantajärjestelmät vastaavat kestävä vesitalouden suunnittelun ja seurannan tarpeita.
- ▶ Ilmastonmuutosriskien hallintaan liittyvät sääpalvelut ovat kattavat, luotettavat ja asiakaslähtöiset sekä vastaavat kansainvälisiä kriteerejä.

DEMOKRATIATUKI

Oikeusvaltion vahvistaminen ja ihmisoikeuksien edistäminen kansainvälisiä standardeja vastaaviksi Kirgisiassa ja Tadžikistanissa

- ▶ Lainsäädäntö ja sen toimeenpano täyttää kansainvälisten ihmisoikeussopimusten velvoitteet.
- ▶ Kansalaiset ovat aikaisempaa tietoisempia oikeuksistaan.
- ▶ Oikeusavun saatavuus on ulotettu yhä useammalle haavoittuvaan väestöryhmään kuuluvalla ihmiselle.

EHU-yliopiston koulutustoiminta edistää Valko-Venäjän demokratiakehitystä

- ▶ EHU-yliopiston toimintakyky on turvattu.

Paikallisen yhteistyön määräraha

- ▶ Kansalaisyhteiskunnan toimintavapaudet lisääntyvät.
- ▶ Kansalaisyhteiskunnan omistajuus kehityksestä lisääntyy.

Etyj-yhteistyö

- ▶ Kenttätoimistojen toimintaedellytykset säilyvät ennallaan.
- ▶ Ihmisoikeusinstituutioiden itsenäisyys vahvistuu.

KIRGISIA

Maantiede

Pinta-ala: 199 950 km²
Pääkaupunki: Biškek
Naapurimaat: Kazakstan, Kiina,
Tadžikistan ja Uzbekistan
Aikavyöhyke: UTC +6

Väestö

Asukasluku: 5,5 miljoonaa
Etniset ryhmät: kirgiisit 65 %, uzbekit 14 %,
venäläiset 13 % ja muut 8 %
Kielet: kirgiisi ja venäjä virallisia kieliä
Uskonto: muslimit 75 %, ortodoksit 20 %,
muut 5 %

Kehitys

Sijoitus YK:n inhimillisen kehityksen
indeksillä: 125./187
BKT per capita: 2 400 USD
(ostovoimapariteetti)
Virallinen kehitysapu per capita: 95 USD
Naisten osuus parlamentissa: 23 %
Elinajanodote: 70 vuotta

Kauppa ja talous

Suurimmat kauppakumppanit:
Kazakstan, Kiina, Venäjä, Uzbekistan
Vientituotteet: kulta, puuvilla, villa,
tekstiilit, liha, tupakka
Tuontituotteet: öljy ja kaasua, koneet
ja laitteet, kemikaalit, ruokatarvikkeet
Luonnonvarat: vesivoima, erilaiset
kaivannaiset, kuten kulta sekä
jonkin verran öljyä ja maakaasua

TADŽIKISTAN

Maantiede

Pinta-ala: 143 100 km²
Pääkaupunki: Dušanbe
Naapurimaat: Afganistan, Kiina,
Kirgisia, Uzbekistan
Aikavyöhyke: UTC +5

Väestö

Asukasluku: 7,9 miljoonaa
Etniset ryhmät: tadžikit 80 %, uzbekit 15 %,
venäläiset 1 %, kirgiisit 1 %, muut 3 %
Kielet: tadžikki (virallinen kieli), venäjä
Uskonto: sunnimuslimit 85 %,
shiamuslimit 5 %, muut 10 %

Kehitys

Sijoitus YK:n inhimillisen kehityksen
indeksillä: 125./187
BKT per capita: 2 300 USD
(ostovoimapariteetti)
Virallinen kehitysapu per capita: 45 USD
Naisten osuus parlamentissa: 19 %
Elinajanodote: 67 vuotta

Kauppa ja luonnonvarat

Suurimmat kauppakumppanit:
Kiina, Turkki, Venäjä, Kazakstan,
Afganistan, Iran
Vientituotteet: alumiini, sähkö, puuvilla,
hedelmät, kasviöljy, tekstiilit
Tuontituotteet: sähkö, öljytuotteet,
koneet ja laitteet, ruokatarvikkeet
Luonnonvarat: vesivoima, uraani,
ruskohiili, kulta, hopea ja muut mineraalit

Itä-Euroopan ja Keski-Aasian yksikkö
ita-20@formin.fi

ULKOASIAINMINISTERIÖ
UTRIKESMINISTERIET